

La volta a la Montanya de Montserrat

Es aquesta una excursió que feya molt temps que desitjava emprendre, puix m'havien dit que la vessant occidental de montanya (única que may havia contemplat) presentava cops de vista molt més fantàstichs que les altres. Per fi, la emprenguerem els PP. Vallmitjana, Vilaplana y'l que sotscriu, el dia 26 de Novembre de l'any prop-passat. No obstant, se pot dir que no fou més que una exploració general, perquè, feta a corre-cuita, no tinguérem temps d'inspeccionar detingudament res de la flora, y molt menys encara de la fauna. Al vol y tot fent via prenguí sobre aquella alguns apunts, que vaig a transmetre als lectors del BUTLLETÍ, esperant que algun dia podré donar més detallada memoria de les riqueses naturals que's troben en aquesta montanya.

A un quart de vuit sortiem del monastir, y, agafant el camí de Collbató, en cinch quarts arribàrem a dit poble, després de recórrer mitja vessant de sol-ixent y tota la de mig-jorn. Aquella, que agafa fins a la capella de Sant Miquel y tot el pla del mateix nom, es frondosíssima per trobar-se en ella molts arbres de fulla perenne, que, a favor de l'humitat (ja que es de les parts més humides de la montanya) hi creixen ab molta ufana. Aquí's veuen varies especies de *Quercus*, entre elles el *Q. ilex*, *Q. ballota* y *Q. coccifera*, aquesta última abundant en el pla de Sant Miquel y per totes aquelles serralades; també hi ha'l *Ilex aquifolium*, *Juniperus phænicea*, *J. communis* y algun *J. oxycedrus*; l'*Erica vulgaris* y l'*Erica multiflora* hi tenen bona representació. Aquesta última la vegí atestada de petites flors vermellenques; però'l que abunda més es el *Buxus sempervirens*. Entremig dels diferents tons verds d'aquestes especies de fulla permanent sortien de tant en tant alguns caps groguenchs y esquelets dels *Sorbus aria*, *Ulmus campestris*, *Amelauchier vulgaris*, *Rhamnus lycioides* y algun altre arbre. Ademés de l'*Erica multiflora*, estava en flor el *Rosmarinus officinalis*, y el *Ruscus aculeatus* ensenyava ses bayes de color de grana.

En la vessant de mig-jorn cambia molt l'aspecte de la montanya; la vegetació es esquifida y raquítica, y si aquí y allà's veuen alguns claps de verdor, són els rebrots de les

arrels dels arbres, que per misericòrdia van deixar fa quatre o cinch anys, puix gracies a la cobdicia del govern, que vol treure quartos de tot arreu, se permeté als carboners fer una escandalosa talla de tota aquesta part de la montanya, que està en poder de l'Estat.

El troç d'aquesta vessant més pròxim a Collbató es un verdader pedregam; el conglomerat s'esberla, y, deixant en llibertat els palets, al venir una forta pluja se'ls emporta per aquelles torrentades, fent-los rodolar rostos avall.

Arribats al peu de la montanya y deixant Collbató darrera nostre, emprenguerem un camí de carro que, vorejant la montanya, condueix a una gran masia, anomenada la Vinya Nova. Desde aquí seguirem un caminet que, portant-nos tant aviat per entre vinyes com per entre boscos, nos conduí fins a Càn Massana, hostel situat en l'extrem nord de la montanya, en el punt d'encreuament de la carretera de Santa Cecilia, ab la que va de Manresa al Bruch. Aquesta vessant occidental desde Collbató a Càn Massana, que recorreguerem en dues hores escasses, realment baix el punt de vista panoràmich es la més fantàstica de totes: la silueta, en conjunt, tant prompte sembla un cos d'exèrcit format, com un jóch de bitlles, com una comparsa de gegants y nanos ab llurs testes descomunals; y si's reparen un a un els marlets que's destaquen del cos de la montanya, aquí's veu una àguila a l'instant de pendre'l vol, allà un soldat de cavall, ara un cap de mort, després una cadira de braços, una trona, etc., etc., presentant cada moment formes tant capritxoses com rares.

La flora es molt distinta de la que's troba en la part contraria de sol-ixent: els pins, que en aquesta són tant escassos, aquí formen el principal vestit de la montanya, y en cambi són rares les alsines, que tant abunden en aquella. Entre les varies especies de pins s'hi veuen el *Pinus larix*, *P. sylvester*, *Pinus pinea*, y algun que altre *P. picea*. En flor vegí en les vinyes la tant comú *Diplotaxis erucoides*, el no menys vulgar *Taraxacum officinale* y els seus semblants *Sonchus tenerrimus* y *S. oleraceus*; en els marges la *Calendula arvensis*, y a l'entrada y dins del bosch, barrejat ab el *Cistus albidus* y *C. salvix-folius*, floria l'*Ulex parviflorus*.

Lo que més mogué nostra curiositat fou una extensa

plantació d'*Agave americana* (etzavares), en la que's comptaven per mils les plantes, arrengrerades a tall de ceps en una vinya. Després he sapigut que'l Sr. Casas, propietari d'aquells terrers, ha fet aital plantació ab l'intent d'extreure alcohol de l'etzavara, y ab els restos de la fabricació engreixar el bestiar boví, pel qual, segons diuen, es una delícia semblant menjar. Si'ls resultats que aquesta explotació dongui són positius, vet-aquí un medi de substituir els ceps morts per la filoxera y de treure'l such de tants terrers que avuy se veuen erms y abandonats.

Desde Cà'n Massana emprenguerem a pas doble la carretera, que en una hora'ns portà a l'antich monastir de Santa Cecilia, no séns admirar les capritxoses formes que la montanya a cada pas presenta y la frondosíssima vegetació d'aquesta vessant nord. En ella abunden molt, entre les alsines, els *Quercus sessiliflora* y *Q. cerrioides*, que per casualitat se troben en lo restant de la montanya: també es aquí aon la *Hedera helix* té'l seu principal domini, enfilant-se pels arbres y vestint de gala tot l'any les roques.

Arribats a Santa Cecilia, quan la campana començava a tocar l'Angelus, no's féu esperar gaire'l dinar, que, després d'una caminada com la que acabavem de fer, no cal dir si fou ben rebut.

Per la tarde retornàrem a nostre convent, acabant de recórrer la primera meitat de la vessant de sol-ixent, que era lo únich que'ns faltava pera tancar la volta que al matí havíem començat.

Ara Déu faci que pugua portar a cap el meu intent, manifestat ja al principi d'aquest bosqueix general de la montanya, això es, d'anar estudiant en detall y per extens cada una de les riqueses naturals, geològiques, botàniques y zoològiques, ab que la Divina Providencia ha enriquit aquesta meravellosa perla engastada al bell mig de nostra estimada Catalunya.

ADEUDAT MARCET, O. S. B.